

The Rubikon Times

Občasník AC Rubikon

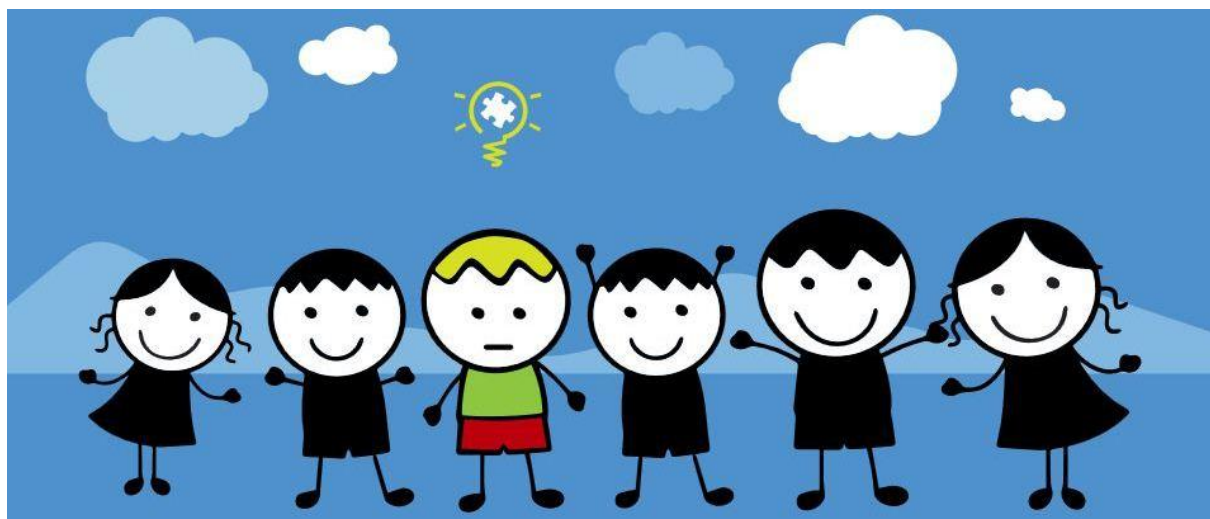
Školský rok 2015/2016

Obsah

Na úvod od pani riaditeľky	2
Zo sveta autizmu	3
Diagnostika a klasifikácia autizmu podľa DSM V	
Proaktívne zvládanie nevhodného správania	
Výnimočné deti potrebujú výnimočný prístup	
Akcie školy v druhom polroku	11
Čo je nové v našej škole	16
Niečo pre naše deti	18
Výroky našich detí	21

Rubikon

KONTAKT

Autistické centrum Rubikon, n.o.

Myslavská 401, 040 16 Košice – Myslava

Mobil: 0948 294 937

Číslo účtu: 2625722918/1100

IČO: 35582723

DIČ: 202242682

Na úvod od pani riaditeľky

Ružena Nasnídalová, nazvala svoju odbornú publikáciu, ktorá sa zaoberá prípadmi detí s autizmom „Extrémna osamelosť“. Každý jednotlivec s autizmom je jedinečná osobnosť, ktorá má svoje špecifické danosti, kombináciu charakteristických vlastností a tiež aj svoju osobitú škálu problémov. Táto skutočnosť vyžaduje pre túto minoritu zabezpečiť špecifické podmienky v každej vývinovej fáze. Primárnym cieľom akejkolvek práce s deťmi s autizmom je rozvíjanie celej osobnosti dieťaťa, čo v najväčšej miere tak, aby bol jeho život zmyslupnejším a nezávislejším. Jedným z prostriedkov k dosiahnutiu tohto cieľa je spolupráca všetkých zainteresovaných. Je potom autizmus naozaj „extrémna osamelosť“?

Podľa mňa, nás tieto deti spájajú. Sú prostriedkom a nástrojom, ktoré nás posúvajú k ľuďom a k ľudskosti. Spoločne hľadáme riešenia, ako im pomôcť, ako nájsť cestu k odstráneniu nežiaduceho správania, k rozvíjaniu ich osobnosti, spoločne hľadáme spôsoby ako im porozumieť a naopak spôsoby, aby deti porozumeli nám. Hľadanie riešení problémov, ktoré rodičov trápia, bolo náplňou spoločných diskusií psychológa, výchovnej poradkyne a rodičov, ktorí sa pravidelne raz do mesiaca stretávali. Organizovali sme seminár na tému Rozvoj alternatívnej a augmentatívnej komunikácie – PECS, v prípade potreby sme realizovali konzultácie s rodičmi a s odborníkmi. Naše deti nás spájali.

Spájanie ľudí je aj o pozitívnych veciach. Tešíme sa z každého pokroku, úspechu, ktorý deti dosiahnu a potrebujeme sa s touto radosťou podeliť aj s ostatnými. Veľkou radosťou bol pre nás úspech Tomáška, ktorý získal čestné uznanie v súťaži Fullova Ruža alebo cena riaditeľky pre Martinka a 3. miesto, ktoré obsadil Oliverko v súťaži „Z rozprávky do rozprávky“. Radosť je pre nás o to väčšia, že súťaže, do ktorých sa deti zapájali boli určené pre bežné, intaktné deti, napr.: Deň 112 očami detí, Zelený svet – organizátor Ministerstvo ŽP SR, Svätoplukovo tajomstvo – Matica slovenská, Budimírske studničky, Bohúňova plaketa, Nadácia TV JOJ, Klasici v komixe, Dúhový kolotoč – MPC BA, Vrchnákománia – Kosit KE, Aby sme o sebe vedeli a inšpirovali sa – vydavateľstvo časopisu Predškolská výchova, Bezpečne na bicykli, Obrázky z budúcnosti, Deti kreslia budúcnosť sveta, Lidice – UNESCO a mnoho ďalších.

Keďže vzdelávanie detí s autizmom a starostlivosť o ne, sú aj materiálne náročné, zapájali sme sa do mnohých projektov. Napríklad projekt MMKE – Primátorský punč, Projekt s Ukrajinou a Maďarskom – Medzinárodný Vyšehradský fond, Projekt „Športujeme s Belom“, ktorý sme realizovali vďaka podpore Nadačného fondu T-Systems Slovakia spravovaného Karpatskou nadáciou, Projekt "RubiRobot" podporila Nadácia Allianz, prostredníctvom Nadácie Pontis, vďaka grantovej podpore získanej od Nadácie Volkswagen sme mohli realizovať „Pohybovú terapiu pre deti s autizmom“, Projekt "Farebný svet autizmu" – arteterapiu podporila Nadácia J&T. Realizácia týchto projektov bola náročná, mnoho ľudí odpracovalo veľa brigádnických hodín, opäť musíme konštatovať, že nás autisti zblížili.

Nedá mi nepodakovať sa našim deťom za to, že sú medzi nami, že nás spájajú, učia nás prioritám a hodnotám. Ďakujem všetkým, ktorí sa podieľajú na starostlivosti o deti s autizmom, za ich náročné poslanie a obetavosť.

Mgr. Anna Uchnárová, riaditeľka školy

Diagnostika a klasifikácia autizmu podľa DSM V

Porucha autistického spektra je charakterizovaná problémami v sociálnej komunikácii a sociálnej interakcii a obmedzenými, opakujúcimi sa vzorcami správania. V správaní môžu byť prítomné aj ďalšie problémové prejavy ako sú hyperaktivita, agresivita, úzkosť, ktoré zasahujú do každodenného fungovania a vytvárania zmysluplných vzťahov (Church, Alisanski & Amanullah, 2000; Portway & Johnson, 2005). Autizmus patrí k jednému z najzávažnejších vývinových porúch objavujúcich sa v prvých troch rokoch života. Niektorí ľudia s autizmom majú obmedzené záujmy, problémy so spánkom a jedením a často sa u nich vyskytujú autoagresívne tendencie ako búchanie hlavy či hrýzenie rúk (Kazdin, 2000).

DSM V (2013) uvádza nasledujúce kritéria pre diagnostikovanie poruchy autistického spektra:

A) Problémy v sociálnej komunikácii a sociálnej interakcii:

1. Problémy v socio-emocionálnej reciprocite (sociálna a recipročná komunikácia za účelom nadviazania sociálneho kontaktu a nie len za účelom uspokojenia potrieb, absencia zdieľanej radosti alebo záujmov, zlyhávajúce v nadväzovaní a udržiavaní sociálnych vzťahov).

U detí s poruchou autistického spektra sa stretávame s celou škálou sociálneho správania, ktorá má dva extrémne póly. Pól osamelý, kde sa dieťa pri snahe o sociálny kontakt stiahne, zakrýva si oči alebo uši, uprednostňuje záujem o predmety, až po pól neprimeranej sociálnej aktivity, kde sa dieťa snaží nadviazať kontakt všade a s každým, absentuje u nich sociálna norma, dotýkajú sa ľudí či uprene im hľadajú do očí.

Zdieľanie pozornosti: snaha dieťaťa prilákať pozornosť druhého človeka na určitý predmet či hračku. Cieľom je čisto sociálny aspekt – zdieľať záujem o vec. Dieťa na predmet ukazuje, prinesie ho a položí do vášho zorného poľa, očným kontaktom kontroluje váš smer pohľadu, upozorňuje na neho vokálne alebo verbálne.

Imperatívne ukazovanie vyjadrujúce žiadosť – gesto, ktoré vyjadruje túžbu po predmete, ktorý je mimo dosahu dieťaťa. Objavuje sa od 10 mesiacov. U detí s PAS schopnosť zrakovo zdieľanej pozornosti často chýba alebo sa objavuje vo vývine oveľa neskôr. Niektoré deti túto schopnosť naznačujú, kvalita a frekvencia tohto správania je ale v oveľa menšej miere. Dieťa napr. na predmet ukáže ale nezapojí pri tom očný kontakt, upozorní len na predmety v súlade z jeho záujmami.

2. Problémy v neverbálnej komunikácii, schopnosti používať neverbálne prejavy na regulovanie sociálnej interakcie (slabá integrácia verbálnej a neverbálnej komunikácie, abnormality pri

používání očního kontaktu a řeči těla, problémy při používání a porozumení gestikulácií, nedostatočný rozsah výrazov tváre využívaných pri komunikácií).

3. Problémy v nadväzovaní a pochopení sociálnych vzťahov (problémy zmeniť svoje správanie tak, aby vyhovovalo rôznym sociálnym situáciám, nedostatok záujmu o rovesníkov, ťažkosti pri zdieľaní symbolickej hry).

B) Obmedzené, opakujúce sa vzorce správania:

1. Stereotypné alebo opakujúce sa pohyby tela (poskakovanie, behanie do kruhu, točenie, špičkovanie), alebo stereotypné používanie predmetov (zoraďovanie predmetov, triedenie a ukladanie hračiek, zaujatie len istými časťami hračky) či řeči (echolalie, neologizmy).
2. Vyžadovanie si rutiny, rutinné vzorce verbálneho aj neverbálneho správania sa (ťažké zvládanie zmien, problémy s prechodmi, rigidne myslenie, vyžadovanie jazdiť rovnakou cestou alebo jesť rovnaké jedlo každý deň).
3. Veľmi obmedzené záujmy, ktoré sú abnormálne v intenzite alebo svojím zameraním (zaujatie neobvyklými predmetmi alebo intenzívny záujem, ktorý narúša každodenné fungovanie).
4. Hypersenzitivita alebo hyposenzitivita zmyslových vnemov alebo neobvyklý záujem o niektoré zmyslové vnemy (negatívne reakcie na určité zvuky alebo ignorácia zvukov, neprimerané reakcie na bolesť, vizuálna fascinácia svetlami alebo pohybujúcimi sa predmetmi, ovoniavanie či ochutnávanie nejedlých predmetov).

Poruchy vnímania:

Odlišnosť vo vnímaní možno pozorovať v niekoľkých smeroch:

-zvláštny spôsob vnímania

-precitlivosť (hypersenzitivita) alebo malá citlivosť (hyposenzitivita) na zmyslové podnety

-fascinácia a výrazný záujem určitými senzorickými vnemami

Zrakové vnímanie – pozorovanie predmetov príliš zblízka, dávajú si ich pred oči, pozorovanie kútikom oka, fascinácia určitými zrakovými podnetmi. Zrakové vnímanie môže byť orientované príliš na detail na úkor vnímania celku.

Pri hypersenzitivite na zrakové podnety môžu napríklad dieťaťu vadit' rozličné vnemy ako blesk z fotoaparátu či prudké slnečné svetlo. Naopak pri hyposenzitivite dieťa nereaguje pružne na rôzne zrakové podnety, je ťažké upútať jeho pozornosť na predmety v diaľke.

Sluchové vnímanie – pri hypersenzitivite na zvuk dieťaťu vadia rozličné zvuky ako napríklad zvuk mixéra, vysávača, vrtáčky a pod. Dieťa sa týchto zvukov bojí alebo sa pri nich stáva nervózne a často má tendenciu zakrývať si uši rukami. Pri hyposenzitivite sa naopak zdá, že dieťa ako keby nepočuje, nereaguje napríklad na zavolanie, na oslovenie menom, neotočí sa za zdrojom zvuku a pod.

Chuťové vnímanie – Pri hypersenzitivite je dieťa často krát extrémne vyberavé v jedle. Zje len určité svoje obľúbené potraviny a ostatným sa úplne vyhýba. Pri hyposenzitivite naopak dieťa je aj nejedlé veci (papier, piesok,...).

Čuchové vnímanie – pri hypersenzitivite dieťaťu vadia určité vône, čo sa môže odrážať aj v problémoch s jedením (dieťa odmieta zjesť jedlo, lebo mu vadí určitá vôňa). Pri hyposenzitivite naopak dieťa nedokáže rozlišovať jednotlivé vône, resp. nereaguje aj na výrazne nepríjemné pachy.

Vnímanie hmatom – hypersenzitivita sa prejavuje odmietaním dotykov, oblečenia z určitých materiálov, vadí im strihanie vlasov a nechťov, česanie, a objavuje sa tiež citlivosť na špinavé ruky. Pri hyposenzitivite má zasa dieťa problém vnímať predmety hmatom, resp. rozlišovať predmety len podľa hmatu.

Vestibulárny systém – vestibulárnym systémom vnímame pohyb. Hypersenzitivita sa prejavuje napríklad tým, že dieťa neznášajú hojdačky, kolotoče či cestovanie. Hyposenzitivita sa prejavuje neobratnosťou a problémom udržať rovnováhu.

Najnovšie vydanie Diagnostického a štatistického manuálu mentálnych porúch (DSM V, 2013) uvádza **novú klasifikáciu autizmu**. Predošlá klasifikácia (DSM IV, 2004), uvádza pod diagnózou pervazívne vývinové poruchy 5 rozličných diagnóz (pričom prvé tri diagnózy boli zoskupené pod spoločným označením poruchy autistického spektra):

- Autizmus
- Aspergerov syndróm
- Nešpecifikovaná pervazívna vývinová porucha
- Rettov syndróm
- Detská dezintegratívna porucha

Najnovšia klasifikácia (DSM V, 2013) uvádza jednotné označenie - **Porucha autistického spektra** pre všetky vyššie spomenuté diagnózy.

Rozlišuje sa porucha autistického spektra:

1. s alebo bez postihnutia intelektu
2. s alebo bez jazykového postihnutia
3. spojená so známymi medicínskymi alebo genetickými príčinami
4. spojená s ďalšími neurovývinovými, mentálnymi poruchami alebo poruchami správania.

Táto nová terminológia môže vniest svetlo do súčasne prevládajúceho chaosu ohľadom diagnóz autistického spektra. Najväčšia polemika bola venovaná práve nešpecifikovanej vývinovej poruche,

ktorá bola diagnostikovaná v prípade, ak neboli splnené kritéria pre poruchu autistického spektra. Práve tieto nejednoznačnosti viedli k zmene klasifikácie porúch autistického spektra a na to, aby bola stanovená táto diagnóza, musí byť prítomné zlyhávanie v sociálnej komunikácii a sociálnej interakcii, rovnako musia byť prítomné aj obmedzené a opakujúce sa vzorce správania. Napr. pre osoby s Aspergerovým syndrómom je charakteristické zlyhávanie v oblasti sociálnej interakcie a sociálnej komunikácie, v prípade ale ak nie sú splnené všetky kritéria pre diagnózu poruchy autistického spektra, je stanovená diagnóza porucha pragmatickej sociálnej komunikácie, ktorá už nespadá pod poruchu autistického spektra.

Diagnostika poruchy autistického spektra je veľmi zložitá, jednak kvôli rozsiahlej a rôznorodnej symptomatológii, kde sa jednotlivé symptómy líšia v početnosti aj sile prejavu a niektoré môžu úplne absentovať. Takisto aj stupeň poruchy môže byť rôzny. Prejavy sa tiež menia s vekom, môžu sa objaviť a zasa zmiznúť. V niektorých vekových obdobiach je autistické správanie zreteľnejšie a v niektorých vekových obdobiach možno zaznamenať aj ustupujúcu tendenciu symptómov.

Spracovala: Mgr. Michaela Hrabovecká, Phd.

Proaktívne zvládanie nevhodného správania

Prečo majú jednotlivci s autizmom prejavy nevhodného správania?

Najčastejšie príčiny problémového správania sú:

1. Fyzická bolesť/nepohodlie

Môže sa jednať o akúkoľvek telesnú bolesť, pocity choroby, premenštruačnú úzkosť, zápchu, bolesti zubov, uší, hlavy, migrénu, atď. Ak sa vyskytuje problémové správanie, vždy hľadajte jeho možnú fyzickú príčinu.

2. Psychická úzkosť

Môže byť spôsobená strachom, panikou, reakciou na hluk, neznámym prostredím, neznámymi ľuďmi, zmenami v rutinách, nechápaním kontextu (toho, čo sa

deje).

3. Neschopnosť vyjadrovať špecifické potreby

Nevhodné správanie býva často len dôsledkom neschopnosti jasne vyjadriť vlastné potreby prostredníctvom reči, posunkov alebo giest.

4. Reakcie na požiadavky, ktoré kladie okolie

Mnoho ľudí s autizmom je zmätených keď sa na nich kladú nejaké požiadavky. Niekedy nerozumejú, čo sa od nich chce, alebo nevidia dôvod aby to urobili (prečo). V mnohých prípadoch je prirodzenou reakciou na takýto chaos panika, ktorá môže viesť až k neprimeranému správaniu.

5. Príznak choroby

Nevhodné správanie môže byť prejavom psychickej alebo fyzickej choroby, prípadne ako následok užívania liekov.

Dôležité je uvedomiť si, že v každom prípade problémového správania existuje jeho príčina. Nemusí byť zrejماً/jasná, ale vždy existuje.

Stratégie zamerané na zmiernenie pravdepodobnosti výskytu problémového správania

Rozvíjanie dostatočných komunikačných schopností

Dobré komunikačné schopnosti, či už verbálne alebo neverbálne, znamenajú že človek s autizmom je schopný oboznámiť okolie so svojimi potrebami a želaniami. Tým sa pravdepodobnosť problémového správania zníži.

Zásada nízkych nárokov

Znamená to udržiavať požiadavky na optimálnej úrovni porozumenia používaním slov alebo posunkov. Požiadavky musia byť jednoduché, je nutné ich prispôbiť reakciám osoby s autizmom.

Zmeny v prostredí

Môže sa jednať o hluk, farbu, teplotu, prítomnosť zvierat alebo ľudí. Keď sú tieto faktory identifikované, je potrebné urobiť zmeny.

Budovanie vzťahov

Človek s autizmom sa musí cítiť bezpečne v prítomnosti niekoho iného. Preto je veľmi dôležité vybudovať s autistom vzťah, ktorý mu tento pocit zabezpečí.

Ponuka hodnotných aktivít a rutín

Rutiny a činnosti predstavujú štruktúru dňa a dávajú životu ľudí s autizmom zmysel. Je potrebné dávať pozor na zavádzanie náhlych zmien. Ak je zmena nevyhnutná, mala by byť postupná, krokovaná, aby bol človek s autizmom na ňu upozornený a mohol sa jej prispôbiť.

Nikdy nereagovať na agresivitu agresivitou

Agresívne reakcie len zhoršia situáciu a spôsobia eskaláciu problémového správania.

Spracovala: Mgr. Helena Chraščová

Výnimočné deti potrebujú výnimočný prístup

Materská škola pre deti s autizmom v Košiciach – Myslave ponúka kvalitný a efektívny výchovno – vzdelávací proces. V triede je 6 detí, jeden špeciálny pedagóg a jeden asistent učiteľa a je tu priestor a možnosť venovať sa deťom individuálne. Každé dieťa má svoje pracovné miesto označené menom, farbou a fotkou a denný plán s režimovými kartami činností, ktoré za sebou nasledujú.

Naše zariadenie ponúka: terapie TEACCH, ABA, PECS, logopédia, hipoterapia, bazálna stimulácia, arteterapia, pohybová terapia, relaxačná miestnosť Snoezelen

Keď niečo chcem, tak to poviem. Keď to neviem povedať, môžem to ukázať a to sa učia naše deti. Požiadať o niečo cez predmet, obrázok alebo fotografiu. Hovoríme tomu „výmenný komunikačný systém“ alebo **PECS** „Picture Exchange

Communication System“. Deti sa učia najskôr princíp tejto komunikácie. Za jeden predmet či obrázok dostanem to, čo mám rád (sladkosť alebo obľúbenú činnosť). Komunikačné karty sa rozširujú o ďalšie predmety a činnosti. Úroveň sa môže zvýšiť zo strany dieťaťa až na tvorbu viet.

Pre deti s autizmom je takáto komunikácia zrozumiteľnejšia. Režim dňa znázornený ako sled udalostí cez predmet, obrázok, fotografiu a uľahčuje deťom s autizmom prekonávať ťažkosti so zmenou činností a miesta v priebehu dňa.

Príspevok do súťaže v časopise Predškolská výchova napísali učiteľky z MŠ

Akcie v druhom polroku

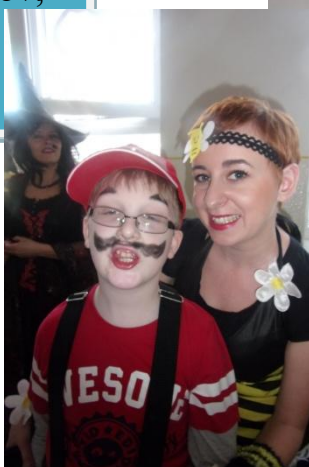
Zimná Olympiáda 2016

Už tradičná zimná akcia. Vynikajúco sme sa zabavili a konečne bolo aj dostatok snehu!!!

Karneval 2016

Ďalšia z tradičných akcií našej školy. Všade plno vojakov, lienok, indiánov, včielok, kovbojov a perfektná zábava.

Letná Olympiáda 2016

Škola v prírode 2016 – Juskova Voľa

Tu uvedieme zážitky detí,
ktoré hovoria samé za seba.

Jednoducho nám bolo super!!!

Foto na: www.acrubikon.sk

Môj zážitok zo školy v prírode

Nedávno som so školou bol v škole prírode. Mám z nej toľko zážitkov, že som sa rozhodol niektoré z nich opísať.

V pondelok sme odchádzali okolo deviatej hodiny ráno a prišli sme tesne pred obedom. Prostredie v ktorom sa nachádzal penzión bolo veľmi pekné. Krásna príroda, všade navôkol lesy, neďaleko tiekol potok Lomnica. Izby v penzióne boli dosť malé na to, že boli pre štyroch, no my sme boli iba traja, pretože náš potenciálny spolubývajúci Vladko s nami zo zdravotných dôvodov necestoval. Hneď na druhý deň po raňajkách sme išli na túru, aj keď skôr to bola prechádzka poznávacou trasou. Len po pár metroch cesty sme videli vagón naložený drevom, ktorý pripomínal históriu železnice v Juskovvej Voli. Ďalej sme pokračovali po dvoch vratkých mostoch, ktoré len tak-tak vydržali tú záťaž a po lesnej cestičke, až kým sme neprišli k lúke, kde stál moderný posed a pár metrov od neho krmidlo pre lesnú zver. Dostal som možnosť nazrieť dovnútra, a tak som sa vyšplhal hore, kde boli uzamykateľné dvere. Vo vnútri bolo kreslo a okná, ktoré chránili poľovníkov pred zimou a zlým počasím. Keď som zliezol dole, dal som si na desiatu jablko, ktoré som dostal ešte v penzióne ako všetci ostatní. Po prestávke sme sa opäť vydali na cestu. Išli sme až kým sme neprišli k potoku, kde podľa mapy mal byť most, no žiadny tam nebol. Medzi brehmi chodníka bol prúd potoka pomalý a hladina potoka nebola vysoká, no na preskočenie bol potok veľmi široký. Potom sme si všimli cez potok prehodený betónový hranol. Tak sme po ňom museli všetci prejsť. Až na Štefka, ktorý sa veľmi bál, a tak musel prejsť cez potok, v ktorom bola veľmi studená voda. No iná možnosť nebola. Zvyšok cesty bol už v poriadku. Prišli sme akurát na obed. Po obede nám otvorili bufet, a tak som sa o zásoby strachovať nemusel. Teda, aspoň som si to myslel... Po obede sme si išli zahrať biliard. Keď sme sa vracali, len čo som vošiel na chodbu pred izbami, deti - ktorým som „požičal“ svoju elektroniku, (ktorú som až tak nepotreboval) na mňa začali kričať, no ja som im skoro nerozumel. Z ich kričania som pochopil iba to, že v mojej izbe niekto je, no ja som netušil KTO to je a ČO tam robí. Keď som vošiel do izby, uvidel som chlapca, ktorý mi veselo vyjedal moje zásoby sladkostí. Z izby som ho rýchlo vyhnal a počítal škody. Zbadal som, že vyjedol všetky moje cukríky a dúfal som, že to je všetko, čo tu zjedol. Ale bohužiaľ, v ten deň som si nevšimol všetky škody. Ďalší deň, keď som si išiel otvoriť plechovku koly, zistil som, že ma niekto už stihol predbehnúť... Vtedy som si uvedomil, že keď sa predchádzajúci deň chlapec posilnil mojimi cukríkmi, musel ich niečím aj zapíť, no a najbližšie boli moje plechovky. Z každej odpil približne polovicu obsahu, a tak som sa v tento deň musel rozlúčiť s kolou. Nasledujúci deň sme sa hneď z obeda vybrali do potravín v dedine. Už sa mi však nechcelo míňať priveľa peňazí, a tak som si kúpil iba jednu plechovku. Podvečer sme opekali špekáčiky. Ako príloha bola horčica, chlieb a nejaká zelenina. Celý týždeň sme mali nabitý program. Mali sme mnoho výletov, hrali sme rôzne hry, futbal, biliard, a tak sme si ani neuvedomili ako rýchlo

nám ubehol celý týždeň. V piatok ráno sme odchádzali hneď po raňajkách, takže väčšinu vecí sme si zbalili ešte večer predtým. Po dobrých raňajkách sme sa obliekli a začali nosiť kufre k autobusu. Vyrazili sme okolo pol desiatej. Cesta trvala približne rovnako, ako keď sme išli tam. Pred školou sme sa potom rozdelili. Niektorí išli rovno domov a niektorí ešte do družiny.

Táto škola v prírode bola jeden z mojich najlepších zážitkov v živote. Keby sa dalo, asi by som ešte chvíľu aj ostal...

Mirko Repický- 4. A - 9. roč.

Chlapci z praktickej školy

V prvý deň keď sme prišli do školy v prírode tak sme si vybalili veci. Aj oddýchli sme si a potom sme išli na obed. Na obed sme mali brokolicovú polievku a druhé jedlo sme mali ryžu s mäsom. Keď sme sa naobedovali tak potom sme išli na prechádzku do lesa. Keď sme prišli z prechádzky tak boli sme na dvore a hádzali sme si loptu a hojdali sme sa. A boli sme aj na túre v lese. A bolo tam veľmi dobre keď sme sa tam naháňali sa. Boli sme tam na ihrisku a kopali sme si tam loptu. Ja som bol v bránke a čakal som kedy príde ku mne lopta. A vonku na dvore sme si hádzali lietajúci tanier. Bolo mi tam veľmi dobre a na izbe som bol s Matúšom Halasom, Tomášom Martinkom. Dobre tam varili obed mi tam chutil a dobre som sa najedol. Na olovrant sme mali chlebík s rybacou nátierkou. Vo štvrtok večer sme dávali drevo do ohňa a zakladali sme ho a mali sme opekačku. A špekačku sme opekali na ohni. K tomu sme mali zeleninu a veľmi mi to chutilo. Teším sa že pôjdeme aj budúci rok do školy v prírode.

Gabko Budai

V škole v prírode som sa mal dobre. Boli sme opekať. Jedli sme špekačky a slaninu. Boli sme na túre v lese. Videli sme v lese prvosenky aj púpavy a paprade. Hrali sme sa s loptou, kopali sme do bránky loptu s chlapcami. Hrali sme večer biliard s chlapcami a vyhral Gabko Budai. Jedlo mi v škole v prírode chutilo. Večer sme pozerali televízor. Hrali sme človeče. Tam bol aj kostol aj kňazi. Boli sme na chodbe a spievali sme, Tomáš hral na gitare. Bola tam aj zdravotníčka Gitka. Bolo tam dobre a rad sa tam vrátim aj na budúci rok.

Matúš Halas

Hrali sme futbal. Boli sme vonku na prechádzke. Vonku sme opekali. Hrali sme biliard. Cítil som sa tam výborne. Prešiel som cez vodu. Tam bolo výborne. Hrali sme frizbi. Opekali sme špekačky. Chodili sme do lesa. Teším sa aj na budúci rok.

Štefko Juhás

Hudobná rozprávka v MŠ

Kto išiel po chodbe na prízemí 17.3.2016 musel byť prekvapený. Spoza dverí triedy materskej školy sa ozývala veselá hudba, spev a zvuky rôznych hudobných nástrojov. To naši najmenší práve prežívali hudobnú rozprávku. Všetko sa to začalo sledovaním hudobného programu Fíha tralala na interaktívnej tabuli a veruže poniektoré deti nevydržali dlho sedieť na stoličke

a tancovali spolu s účinkujúcimi v programe. Potom povzbudení sa chopili detských hudobných nástrojov a bubnovali na bubienku, rytmizovali s ozvučnými paličkami, pískali na píšťalke, hrali na triangli a činely, tie teda narobili poriadny rámus. A aby to hranie nebolo len také hocijaké, potrebujeme predsa k tomu noty a tak si deti vzali farbičky a nejaké tie noty si na notovú osnovu nakreslili aj vymaľovali. A to ešte stále nebolo všetko, pretože pani učiteľka si sadla za klavír a hrala a deti spievali a tancovali v kruhu. Zábave a šanteniu nebolo konca, ale zlákala nás vôňa chutného obeda z kuchyne a tak sme hudobnú rozprávku ukončili a ponáhľali sme sa do jedálne napapať sa. Predsa nie len hudbou je človek živý.

O perníkovej chalúpke

V jednu stredú doobeda prišli do škôlky dve deti. Bol to Janíčko a Marienka. Rozpovedali nám príbeh o chutných jahodách, zlej ježibabe, perníkovej chalúpke a šťastnom konci. Potom sme si spolu zaspievali a vyfarbili obrázky. Urobili sme niekoľko fotografií.

Tu je naša pesnička:

Žili, boli dve detičky, dostali chuť na perníčky.
Noc ich stretla v tmavom lese Janíčko sa strachom trasie.
Žlté svieti okno v diaľke, držíme Vám deti palce.
Dorazíte o chvíľočku k perníkovej chalúpôčke.
Slinky sa im zbiehajú, na strach už zabúdajú.
A tak sladké perníčky, chrumkajú jak chlebičky.
Striga sadá na stoličku, na nose má bradavičku.
Mačka sa jej z chrbta zviezla, niečo sa jej vonku nezdá.
Striga deti chytila, Janka do chlieva zavrela.
Hurá, hurá, kamarátka, ochutnáme večer Janka.
V peci pekne zakúrila, lopatu si pripravila.
Deti strigu oklamali, teraz sa tam v peci smaží.
Marka beží, Janko skáče, cez potok a cez bodliače.
Večer budú doma spať, pritulia sa k mamke snád'.

Deti, tak aké ponaučenie si z tejto rozprávky máte zapamätať?

Iveta Rosol'anková, Lucia Kiráľová

Brigáda: Preferenčný klub - Active life – AC Rubikon

Je obdivuhodné, ako Občianske združenie Preferenčný klub spojilo mladých, zanietých ľudí, ktorí nie sú ľahostajní k tým, čo potrebujú pomoc. Členovia tohto združenia, napriek tomu, že žijú v rôznych častiach Slovenska, sa stretli v sobotu 11. júna v AC Rubikon, aby nám pomohli zrevitalizovať areál nášho centra. Zišlo sa tu okolo 50 ľudí. Členovia Preferenčného klubu, Active life, zamestnanci AC Rubikon a rodičia detí s autizmom.

Keďže nám prišlo aj počasie a nechýbala veselá nálada, urobilo veľmi veľa práce. Pokosili a pohrabali sme trávu, vymaľovali plot, strechu na jedálni, komponenty na detskom ihrisku, osadili bezpečnostnú podlahu a osadili pneumatiky pod hojdačky, skrášili kvetinové záhony – osadili palisády, vysypali kamienkami, popresádzali kvety a zrekonštruovali časť elektroinštalácie. Samozrejme nechýbal ani výborný guláš. Ďakujeme všetkým členom Active life, ktorí

nám pomohli, najmä Tomášovi a Belovi. Ďakujeme spoločnosti General s. r. o. za opravu prístupovej cesty. A srdečná vďaka patrí Preferenčnému klubu za pomoc a finančnú podporu.

Čo je nové v našej škole

Robotická včielka Bee-Bot

Programovateľná pomôcka určené pre predškolskú výchovu. Stimuluje logické myslenie, učí základným princípom riadenia a programovania, podporuje vnímanie a chápanie vizuomotorickej orientácie v rovine i v priestore, rozvíja jemnú motoriku, napomáha k vylepšovaniu koordinácie pohybov, stimuluje ku koncentrácii a motivuje k hre. Prispieva k rozvoju sociálneho cítenia v kolektíve ako aj k rozvoju sebauvedomovania sa.

Čo vie Bee-Bot?

- Pohybuje sa - dopredu a dozadu.
- Otáča sa – vpravo a vľavo vbok.
- Zastavuje a po prejení celej dráhy zahúka.

Športujeme s Belom

Prostredníctvom GRANTOVÉHO PROGRAMU „T“ FOR ALL, ALL FOR „T“ ROK 2016, realizujeme projekt „Športujeme s Belom“ vďaka podpore Nadačného fondu T-Systems Slovakia spravovaného Karpatskou nadáciou. Názov projektu nebol náhodný. Belo Špišák je zamestnanec T-systems Slovakia a náš veľký kamarát, ktorý je aktívnym dobrovoľníkom pri rôznych aktivitách s autistickými deťmi.

Hlavným cieľom projektu je rozvoj pohybových schopností, zručností a talentu detí, vyjadrenie ich vnútorných pohnútok prostredníctvom pohybu a zvýšenia ich pohybovej aktivity. Prostredníctvom športových pomôcok: cyklotrenažéra a bodyzorbingu sme pôsobili na rozvoj zdravotnej, telesnej zdatnosti, motoriky a koordinácie detí. Deti mali priestor, okrem súťaženia, tiež vyjadriť svoj vnútorný svet a sprostredkovať ho prostredníctvom pohybu iným, v neformálnom a uvoľnenom prostredí zábavy a športu.

ĎAKUJEME!!!

Projekt "Farebný svet autizmu"

Projekt bol zameraný na poskytnutie špeciálnopedagogickej intervencie formou arteterapie. Tá je zameraná na zmiernenie, korekciu, rehabilitáciu negatívnych sociálnych dôsledkov vyplývajúcich z postihnutia v prospech optimálnej socializácie detí s autizmom. Deťom s autizmom bola od septembra 2015 do júna 2016 poskytovaná arteterapia, prostredníctvom arteterapeutky za prítomnosti špeciálneho pedagóga. Terapia bola realizovaná raz týždenne v rozsahu 2 hodín. AC Rubikon poskytlo na terapiu priestory, zariadenie a špeciálneho pedagóga (dobrovoľníci, bez nároku na odmenu).

Cieľom arteterapie je vytvorenie možností pre sebarealizáciu, rozvíjanie záujmov i vytvorenie pozitívneho sebaobrazu detí s autizmom. Neposledným cieľom je prostredníctvom arteterapeutickej činnosti ponúknuť našim deťom podnety pre rozvoj kreativity, kultúrneho a umeleckého cítenia, motoriky, pracovných zručností, formovaniu pozitívneho vzťahu k práci. Vďaka zlepšeniu kvality života detí sa následne zlepši aj kvalita života ich rodičov, zredukujú sa problémy vyplývajúce so starostlivosťou o deti.

Projekt podporila Nadácia J&T

Niečo pre naše deti

Uhádni kto som.

Čo kto robí.

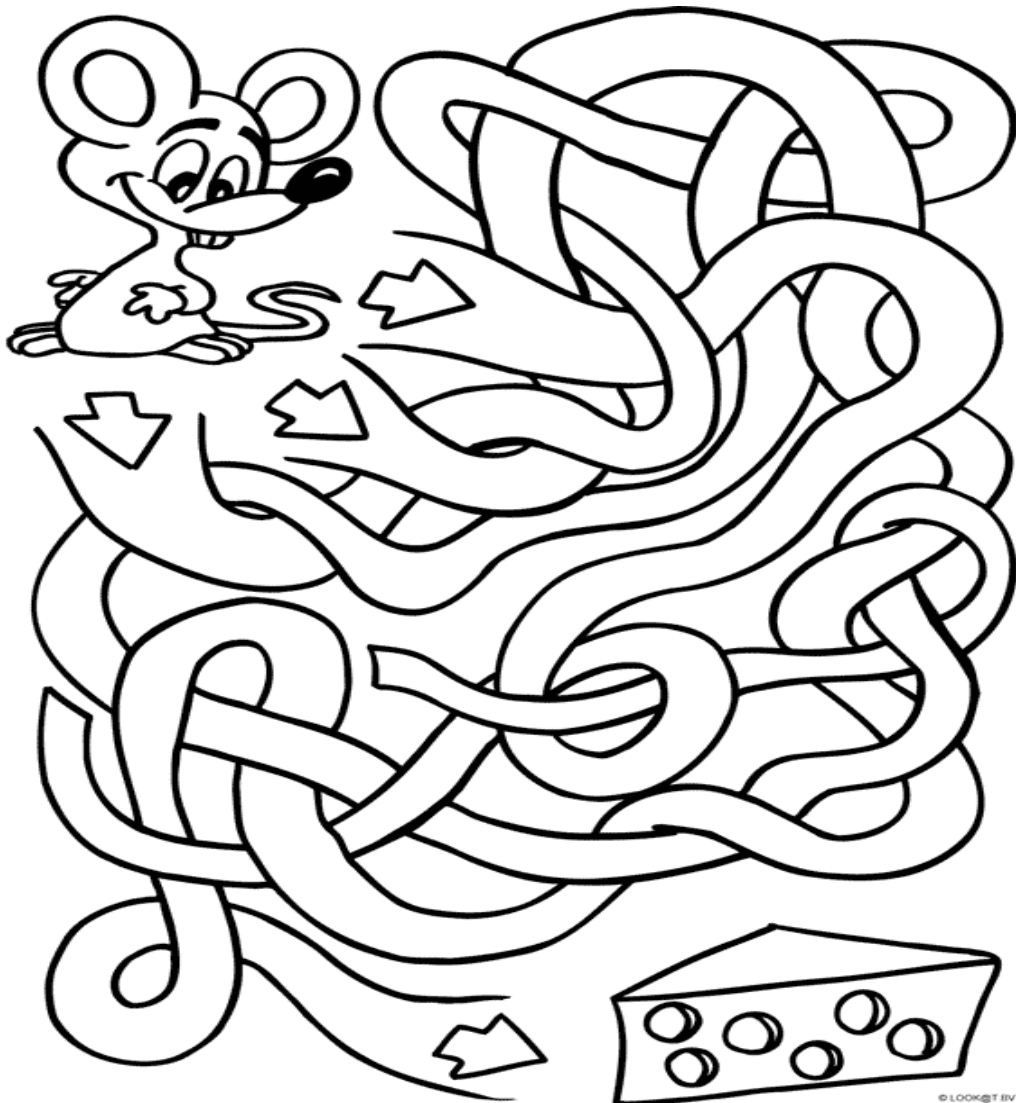

Prirad' obrázok k správne mu tieňu.

Prirad' podľa činnosti predmet k osobe.

1							10		3	
2							5		2	
3							9		7	
4							4		8	
5							6		1	
6										
7										
8										
9										
10										

© LOOK@T BV

Výroky našich detí

Na hodine Biológie

U: „Čo sa chová na slepačej farme?“

Ž: „Kone.“

U: „Čo nám dávajú sliepky?“

Ž: „Mlieko.“

Žiak hovorí s nadšením
vychovávateľovi:

„Pali, Pali, pozri, mám chl p, asi
budem chlapec.“

Na hodine Slovenského jazyka:

U: „Doplň do vety podstatné meno“

Veta : ..... stavajú mravenisko

Žiačka doplní vetu nasledovne : Murári stavajú
mravenisko.

Žiakov výroky na účelovom
cvičení:

„Hele, kaktus!“ (žihľava)

Viacero výrokov jedného žiaka:
„Pod' sem, poviem ti na ucho...“
(pošepkám ti)

Pri odchode do družiny:
„Dievčatá (učiteľka a asistentka),
chlapi (spolužiaci) ručička je na
osmičke, ideme do družiny.“

V škole v prírode:
„No, ma buchol do nohy
kolenovej.“

